

נמוכות (גן, א-ב)

איתן מטריד ומציק לילדים בגן, בינו ובין רונן מתפתח עימות. איתן מציע לו להילחם כדי להוכיח לילדים, מי החזק בגן.
רונן מודאג מאוד.

הגנת רינה מביאה כלבלב לגן. הכלבלב מלקק את איתן, מרכך את לבו ויוצר קשר בינו לבין שאר ילדי הגן. ההתמודדות נמנעת ואפשר שבזכות הכלב, שוב לא יהיה איתן חריג בגן.

גמדין קטן רוצה להיות קוסם, אחיו מייעצים לו לא ללכת אל הקוסם שעל הגבעה הורודה משום שהוא קוסם רשע. אך הגמדין הקטן אינו מקשיב לעצות ולחרדות של האחים ושל האם – הוא הולך, מתקבל וזוכה לסודות הקסם שבמזוודה, שקיבל מאת הקוסם. הסיפור פשוט אין בו תחום, המסר הנסתר הוא: גם קטן, חלש ופחדן יכול להצליח אם הוא מעז.

דובי דוביג'מה – אינו רוצה להישאר בפיג'מה. הוא רוצה לצאת אל החיים אבל חסרים לו בגדים מתאימים. בזכות סבתא המכינה לו בגדים הוא נחלץ ממעגל השינה.
לורד יש אוסף של בובות רבות, את המתרחש איתן נשאר לדמיונם של הקוראים.

אחר הצהריים אמרה אמא תרנגולת לניקי, האפרוח הקטן שלה, כי היא צריכה ללכת לסדר משהו. גם ניקי רצה ללכת עם אמא שלו, אבל בלית-ברירה נשאר לשחק עם החברים, כושי-הכלבלב, לפי-הברווזן, מיצי-החתלתולה

הכי חזק בגן, כתבה:
עדינה בר-אל, איורים:
אורה שוורץ, ספרית
פועלים 1989, 36 עמ',
מנוקד.

הגמד גמדין והקוסם
תותן, כתבה: שלומית
כהן-אסיף, ציירה: הלה
חבקין, הקה"מ, 1990,
24 עמ'.

דובי דוביג'מה, כתבה:
שלומית כהן-אסיף, אי-
יר: בהיירב, כתר 1989,
44 עמ', מנוקד.

אמא חוזר עוד מעט,
כתבה: תמר אדר, צייר:
גיל-לי אלון, יסוד 1985,
לא ממוספר, מנוקד.

וטנטן-הארנבון, שגם האמהות שלהם יצאו לסידורים (למי ספרה לסבתא, וכדו'), קואה-קואה, הצפרדע החכמה, שמרה על כולם.

הצפרדע קואה השתדלה מאוד לשעשע את כולם אבל ניקי היה קצר-סבלנות ודאג ודאג, למרות שקואה הסבירה מדוע הסידורים גוזלים זמן כה רב. בינתיים חזרו כל האמהות, ואחרונה חזרה אמא תרנגולת עם הורעונים והעוגיות שניקי אוהב.

אסף הוא אטר יד ימינו, יש לו בעיות יומיומיות קלות. כמו: לפתוח קופסת שימורים, לרכוס כפתורים אבל יש לו גם יתרונות.

הוא מנצח ב"הורדת ידיים" ביד שמאלו מצליח לבעוט כהלכה, ברגל שמאל, במשחק כדורגל וכו'. שתי ידיים שמאליות" זה הכינוי שהדביקו לו הילדים. אסף נוכח שיש ילדים רבים כמותו, ומתנחם בכך. צרתו איננה צרה כלל.

העכברה ביאנקה יוצאת למסע אל מכרות המלח כדי לחלץ את הילד טדי.

אליה נלווית חבורת עכברים מוזרה ובראשם ברנארד, המעריץ שלה. הסיפור גדוש מתח ומיסתורין אך סופו טוב.

המשך הסיפור "אביגדור" אודות ילד והרפתקאותיו עם דינוזאור, שקיבל כמתנת יום הולדת כשמלאו לו חמש. זו אגדה מודרנית מדע בדיוני לילדים. הסיפור – במילים ובציורים. רוב העמוד הוא תמונה והטכסט בן ארבע עד שמונה שורות. הציורים מרהיבים ומוסיפים הרבה מעבר למילים. כך יכול הילד להזדהות עם המסופר ולהפליג על כנפי הדמיון עד לכוכבים.

חרוזים וציורים מלבבים האוצרים "חכמת-חיים" שאותה מרגים אהוד. הוא מחפש חפץ שאבד לו וכשאינו מוצא,

(הספר אזל לפני שנתיים ויצא בהדפסה חדשה).

שתי ידיים שמאליות, כתב: אלי רזה, ציורים: פזית מלר-דושי, מודן 1989, 80 עמ', מנוקד.

העלמה ביאנקה במכרות המלח, כתבה: מרגרי שרפ, מאנגלית: נימה קרסו, איורים: גארת וי-ליאמסו סידרת מרגניות, זמורה ביתן 1990, 173 עמ', מנוקד.

אביגדור וכוכב הפלא, כתב: דני שגב, ציירה: טלי קריבולט, ספריית מעריב, מנוקד.

אני אוהב לחפש, כתבה: מרים רות, איורים: אר-

רה אייל, הוצ' הקה"מ
1990, לא ממוספר, מנר-
קד.

הוא אינו מצטער, כיוון שתוך כדי החיפושים הוא מוצא
דברים מעניינים לא פחות. לעיתים קורה לו נס וכשאינו
מחפש הוא מוצא, ככתוב:

אם לא אמצא פטיש

אמצא דבר אחר,

אמצא משהו מעניין יותר

כי אני אודב לחפש

ומוצא תמיד מה שיש. (לכתות א"ב)

"יואב יאיר וקונדסי
העיר", כתבה: רבקה
פז, איריס: גלי גלי-
מיאנו, הוצאת המחברת
1990, 14 עמ', מנוקד.

באמצעות סיפורי הרפתקאותיהם ותלאותיהם של צמד
קונדסים, לומרים הילדים להכיר את כללי הזהירות בדרכים
— נושא אקטואלי וחשוב.

הספר מעוצב בצורה מיוחדת, דפיו ערוכים כעלי כותרת
של פרח, וכשקוראים את הסיפור ופותחים את כל הדפים
מתגלה הסיפור כולו.

הכתיבה בסיגנון הומוריסטי וההתייחסות לנושא היא
מנקודת ראייתם של הילדים עצמם.

לעוף כמו ציפור, כתב:
ישראל סגל, ציורים:
דוד מוסקוביץ, מסדה
1990, 57 עמ', מנוקד.

קובץ סיפורים. בסיפור הראשון "לעוף כמו ציפור", מסופר
על הילד אורי, העוקב אחרי הציפורים, ושואף לעוף כמותן.
סבו משכנע אותו לצייר אותן כדי שיוכל לעוף באמצעות
הציור. אחר-כך מופנית תשומת לבו של אורי לסוסים,
ולדגם בתחרות ציורים שנערכת בכיתה, מחליט אורי לצייר
דווקא את עצמו.

אורי זוכה בתחרות, השתכנע שלא יוכל להיות ציפור
דג או סוס. אבל צייר — כן.

גם הסיפורים האחרים כתובים בחן, ופונים אל הדמיון
ואל היצירתיות הטמונים בכל ילד.

אלעד והטרקטור, כת-
בה: לאה נאור, איריס:
הנה אדלן, הוצאת "מס-
דה" 1990, 41 עמ', מנר-
קד.

אלעד פוחד לפתוח את הדלת, מפני שהוא חושב שמפלצת
ממתינה לו מן העבר השני. אבל אינו חושש לעלות על
טרקטור. הוא ויתר ילדי השכונה משתלטים על טרקטור
גדול שנהגו ביקש מאלעד לשמור עליו. הם בודקים את
הרכב ומאשרים שהוא כשיר לנסיעה. הנהג חוזר מוצא את
חבורת הילדים על המושב. הנהג מודה להם על השמירה
הקפדנית ונוסע לו.

סיפור בחרוזים על סימני מחלה ובדיקות הרופא, הסבר ציורי על תפקידן של התרופות. סיפור חביב ומרגיע מלווה בציורים מדגימים.

לא כואב בכלל, כתב: ד"ר אריאל קדר, איר-רים: אלכסנדרו ברטפ-לד, הוצ' אלחנן רובינש-טיין 1989, לא ממוספר, מנוקד.

ספר שמטרתו להכין את הילדים, לקראת נסיעת ההורים לחו"ל. הספר עונה על שאלות כמו: איפוא חוץ לארץ, כמה זמן יהיו ההורים שם, אלו זכויות יש להם אצל סבא וסבתא? ובדומה לכך. הרקע החברתי, המשתקף בספר הוא שפע כלכלי, נוחיות ומתן פיצוי חומרי לילדים על ההיעדרות הזמנית של ההורים.

לימפו ולימפה, כתב: צביקה רייטר, אייר: ישראל רוזנבוים, הוצ' מסדה 1990, 21 עמ', מנוקד.

הסיפור לימפו ולימפה מכיל בתוך סיפור מסגרת מושגים מדעיים, מתורת החיסון (אימונולוגיה) כמו: תאי מערכת החיסון, נוגדנים וכו'. המחבר מניח שהילד מבקש לדעת מה קורה בגופו בעת מחלה, גם אם הוא לא שואל על כך באופן ברור. בסוף הספר יש רשימת מונחים עם הסברים קצרים. על פיהם יוכלו ההורים להסביר יותר לילדים שישאלו על הכתוב בספר.

אבא ואמא נוסעים לחו"ל, כתבו: ציפי גון-גרוס ועשי וינשטיין, איר-רים: נורית צרפתי, עם עובד 1990, מנוקד, 24 עמ'.

לכיתות בינוניות

דינקה היא ילדה בת 8, שובבה, מלאת דמיון וטמפרמנט היא גרה עם אמה, שתי אחיותיה ואחות של אמא בבית קיט על שפת הוולגה. אבא הוא מהפכן הרוצה להפיל את שלטון הצאר, ונמצא במקום סתר.

דינקה, כתבה: ולנטינה אוסיבה, תרגמה: דוידה קרול, צייר: ניקודא זינ-גר, כתר, ראשית קריאה 1990, 203 עמ'.

דינקה מתיידדת עם לנקה נער יתום הנמלט ממעבדו בעל סירה, המכה אותו. הם עוברים הרפתקאות רבות יחד.

דינקה מרוויחה כסף למענו ושניהם מסייעים לסטודנטים מהפכניים.

לבסוף, לנקה מאומץ ע"י משפחתה של דינקה.

ספר מרתק, חם, אנושי.

מבחר סיפורי אגדה, שהם חגיגה של דימיון ומציאות משולבים "הבה ארקוד עם ילדתי", הוא סיפורה של עמליה, בת ה-10 הגרה עם סבתה בת ה-110, השתיים מסתדרות מצויין ובשיר "הבה ארקוד עם ילדתי" מרדימה הקטנה את הזקנה. בשל מחלת הילדה מעבירים את סבחה קרפי לבית-אבות – אך עמליה מוציאה אותה משם והשתיים ממשיכות לחיות יחדיו באושר. "האיכר הטוב" הוא סיפור על איש רע לב וקמצן שהופך לטוב ונדיב. בזכות אשתו ובתו המאמינות בטוב-לבו, הוא מחלק את כל רכושו לניזוקים ואח"כ כל בני הכפר תומכים בו. בסיפורים חן והומור.

27 סיפורים קצרים מסופרים בגוף ראשון. כולם טובים סביב המחשב, משחקי המחשב וסביב עולם הילדות. תלמיד חדש מגיע לשיעורים ורכילות "חוגגת", במהלך השיעור, בשל "טלפון שבור". גידול כלב במציאות ועל מסך המחשב. איך מחמיץ הגיבור חברות עם ילדה שהוא מחבב בגלל שהוא שונא מאכלי גבינה האהובים עליה. משחקי כדורגל במציאות ובמחשב, איך עזר המחשב להכין את הארוחה ולסדר את הבית לכבוד שובה של אמא מבית ההבראה. לרוב הסיפורים מוסר השכל ומסר חינוכי.

ראה קטלוג מנומק מס' 1, עמ' 14, ערך 24.

ראשון מבין ארבעה כרכים של "דפי תמר" יומנה של תמר, שנכתב ברציפות מגיל אחת-עשרה ועד מלאת לה חמש-עשרה. שני הכרכים הראשונים של הסדרה מכסים שנתיים בקיבוץ. ולפנינו הראשון שבהם. ביומן נרשמו כל האירועים שנראו חשובים לתמר בבית-

הנסיכה מגן העדן ועוד סיפורים, כתבה: אלינור פרגין, תירגמה: דליה רביקוביץ, ציירה: אדורד ארדיזון, הוצ' מחב"רות לספרות תשמ"ט, 172 עמ', מנוקד.

מחשב השעשועים שלי, כתב: אלי רווה, הוצאת "מודן" 1990, 120 עמ'.

איזבל, הנסיכה ירוקת העיניים, כתבה: נעמי קיטרון, צייר: יקי קאופמן 1990, הוצאה מחודשת, 119 עמ', הוצאה קודמת תש"ל.

דפי תמר בקבוץ רמון שבעמק, כתבה: דבורה עומר, ציירה: חוה נתן, הוצ' עמיחי 1988, הוצאה מחודשת של

הספר, בחברת הילדים ובמשפחה, בספר גם סיפורים על חגים על מסעות ואגדות שסיפר אביה של תמר.

זכרונות ילדות של הסופרת. סיפורים על חברת ילדים והרפתקאותיהם, כשבמרכז הכיכר, ובה, עץ השיקמה; על שמואליק אוגר הגוגואים – 5000 – ומקום המחבוא המיוחד שלהם. איך התידרו הילדים, ובייחוד צביקה עם העיוור וכלבו עז; איך עזרו לו למצוא את הכלב שאבד, כיצד הכינו סוכריות דבש ונאלצו להיעזר במכבי האש, כדי להיחלץ מהדבורים שהגיעו, ואיך הקימו סוכה בכיכר. (ברשיון העירייה, כמובן).

קובץ סיפורים שנאספו מהווי הקיבוץ וסופרו מאב לבן. המכנה המשותף של הסיפורים הוא, הקירבה לאדמה ולבעלי החיים, הענפים החקלאיים, ועלילותיהם של ילדי הקיבוץ, בהווי החיים המיוחד להם. ניכר רצונם של הכותבים לחנך את הבנים בדרכם של האבות. העיצוב נאה ושופע איורים, חלקם בצבעים.

בספר אגדות ומעשיות משל עמים שונים (קדמו לו, הספר הכחול – ובו 33 אגדות ומעשיות מן הפולקלור האירופאי – הספר הארום והספר הצהוב).
לנג אסף, עיבר ועידן את האגדות. בפתח כל אגדה הקדמה קצרה, המספרת על מקור הסיפור, מי כתב, או מי תירגם אותו, בראשונה.
מקורן של האגדות בארצות, ארמניה, סודאן, תורכיה, דנמרק, הודו ולוב.
הסגנון המיוחד של לנג נשמר בתרגום שהוא רהוט וקולח. האיורים של הג פורד נלקחו מן המקור האנגלי.

לקט מעשיות עמים על ענקים וגמדים, גם המלכים הנסיכות, החכמים והשוטים אינם נעדרים.
האיורים לוקטו מקבצים שונים. ללא ציון המקור, ההדפסה נאה, העריכה הלשונית איננה מושלמת, והשפה אינה רהוטה.

הספר שראה אור בשנת 1962, 184 עמ'.

בצל עץ השקמה, כתבה: גאלה קדם, ציירה: בינה גבירץ, הוצאת שמואל זימזון 1989, 160 עמ'.

זה קרה בקיבוץ, (אני תולוגיה) ערכו: אמירה הגני ורחל שביט, איירום: יעקב גוטמן, ספר רית פועלים 1990, 194 עמ', מנוקד.

הספר הירוק, (עולם האגדה), כתב: אנדו לנג, תירגמו: יעל זידמן ומיכאל חזק, איורים: ה. ג. פורד, ציורי צבע: תמר ברזאב, הוצאת מחברות לספרות 1990, 173 עמ'.

מסע הקסם אל ממלכת הגמדים והענקים, מבחר מעשיות, תירגם וערך: שלמה אבס, הוצ' "עגור" 1990, 131 עמ'.

סיפורים אמיתיים, מנסיונה של רופאת חיות, אילתית, צעירה.

הסיפורים משעשעים ומעניינים. הם עשויים להיות שיי- מושיים וללמד את מגדלי בעלי-החיים. מתי וכיצד לטפל בבעל-חיים חולה באמצעים ביתיים, ומתי יש לבקש עצת רופא.

לא רק חובבי בעלי-החיים, ימצאו עניין בספר.

מסופר על הכלב שלומפר ועלילותיו בעת ירידת המשפחה האהובה עליו, במיוחד הבן אייל, לארה"ב. הכלב והילד מתגעגעים אחד לשני ואינם מתרגלים למקומם החדש. אייל סובל בארצו החדשה ושלומפר, בכלל לא מסכים להיקלט בבית השכנים בבאר-שבע. אחרי הרפתקאות רבות של בריחות ושייט באונייה, מתאחדים הילד וכלבו ואפילו המשפחה רואה כי טוב – ומתכוונת לשוב ארצה. המחברת האנישה במידה רבה מדי את הכלב שלומפר, הוא מדבר, מתווכח, עצוב, שמח ואפילו מתאהב באופן רציני בכלבה, נעימה...

בספר יש מסר חינוכי-ציוני על אהבת הארץ וכמובן אהבת בעלי-חיים.

זהו ספר הררכה או ספר עזר למורה של מולדת, או גם למורה לטבע, גיורא הגמל, בעל חיים מואנש, מדריך את הטיולים היורדים דרומה. השם "מדן" מטעה. כי כל המידע שבספר מתחיל מתחנה ראשונה בטבחה, וממשיך דרומה, שמורת החיבר תמנע אילת. שמורת האלמוגים, עין נטפים ומסתיים בקניון האדום. אין עלילה בספר, אך יש כאמור מידע על האיזור ויש גם הדרכה למטיילים איך להתכונן, איזה ציוד לקחת. יש בספר "פינות" (פינת-חי וכדו') שמעשירות את הקורא בידע חשוב.

בספר חמישה עשר פרקים, כולל: אחרית דבר. חבורת טב"ע – (טיילים בנוף ועתיקות) היא חבורת נערים ונערות היוצאים לסייר במקומות קסומים בארץ. הפעם יצאו בני החבורה לטיול בנחל מערות ונתקלו בחבורת בני-בליעל. חבורה של מבריחי סמים שאינה

מרפאת החיות של רוח- ל"ה, כתבו: רחל זילבר- מן ואביבה דקל, איר- רים: גיורא רוטמן, הוצ- את הקה"מ 1990, 79 עמ'.

שלומפר, כתבה: נגה מרון, הוצאת ירון גולן 1989, 157 עמ', מנוקד. מדן ועד אילה ועוד קצת, כתב: בכר יוסי, צילומים: שי גנות, דוד פילוסוף, זמורה ביתן 1989, 72 עמ', מנוקד.

חבורת טב"ע והמברי- חים מנחל מערות, כתב: דני ברק, אייר: יעקב גוטמן, הוצאת עמיחי 1989, 102 עמ'.

נרתעת מסיכון חייהם של הנערים שיצאו ליהנות בחיק הטבע.

הסופר משלב בסיפורו תיאורים של אתרים בארץ ומספר גם על עברם.

הספר הופיע תחילה במהדורה מקוצרת בשבועון "כולנו".

לכתות גבוהות

סיפורו של נער יהודי, בן למשפחה מבוססת ושוורשית וחניך תנועת נוער ציונית שנקלע לאימי-השואה בתקופת מלחמת העולם השנייה הוא מספר על תקופת פרוץ המלחמה בריחתו מהגרמנים ושנות סבלו בכלא הרוסי.

הסיפור כתוב בפשטות ובכנות, ונוכרים בו דברי אמת. עולה מתוכו האחוזה היהודית המתבטאת בעזרה הדדית, בין צעירים וקשישים.

הספר מצטרף לעדויות הרבות, על תקופת השואה ועל הנדודים ברוסיה.

הסיפור מבוסס על מעשה שהיה ומתאר את קורותיה של משפחה יהודיה, מעת בריחתה בדרכים מסוכנות ממדינה ערבית אויבת ועויינת. בספר תיאור ההרפתקאות והטל-טולים שעברו על המשפחה עד הגיעה בשלום למדינת ישראל.

המחברת מתארת היטב את הדמויות המשאירות רישומן הרב על הקורא בהן – פנטלון, ראש חבורת מבריחי-הגבול, עורך הדין הערבי המנסה להתנכל לבורחים גם מעבר לגבול. וכן דמותו ומלחמתו של שמואל בן הרב. הסיפור מותח וקריא.

בלב מדבר סהרה רחבי-הידיים, בין הרי הוגאר ושבטי הטוארגי, שוכנת ממלכה עתיקת-ימים שמושלת בה מלכה המושכת אליה חוקרי-ארצות וקצינים המסכנים את נפשם כדי להגיע אליה.

זהו סיפור הרפתקאות של קצין שיצא למסעות עם חברו. החבר נרצח והמספר ששרד יוצא שוב לדרך, למרות הסכנות הצפויות לו.

כתופת הנאצית ובגיהנום הסטאלינסטי, כתב: חי-ים עמנואל לופטמן, נבו, 1990.

"הבריחה", כתבה: אס-תר שטרייט וורצל, הוצ'-את "עמיחי" 1989, מה-דורה מחודשת (הקודמת בשנת 1973 בהוצאת "מסדה"), 186 עמ'.

אטלנטיס, כתב: פייר בנואה, תירגמה: אביטל ענבר, ספריית פועלים, סדרת נעורים 1989, 233 עמ'.

סיפור שבו העלילה והמיסתורין שלובים.

סיפור עלילה הרפתקני מרתק על קבוצת ילדים שיצאו עם מורתם לחפש ציורי סלע עתיקים במערות, בעוד כל אנשי העיירה יוצאים לפיקניק. סופת הציקלין הפוקדת במפתיע את המקום זורעת הרס וחורבן ומנתקת את הילדים מהר-ריהם.

בספר יש גילויי גבורה בצד חולשות ופחדים טבעיים. הרמויות עגולות ומשכנעות. הילדים מתמודדים עם אסונות ובעיות קשות, תוך עזרה לזולת והמבוגרים החוזרים לעיירה מוצאים ילדים מבוגרים יותר, שנלחמו באיתני הטבע. הספר נקרא בנשימה עצורה. והוא ממיטב הספרות ההרפתקנית. השם "סוף העולם" הולם את תחושת הגיבורים. ילדים בכל הגילים, שואלים שאלות הנובעות מסקרנות שבהכרת הגוף ומן הסקרנות לגבי זהותם המינית.

לכל הגילאים

ילדים בכל הגילים, שואלים שאלות הנובעות מסקרנות שבהכרת הגוף ומן הסקרנות לגבי זהותם המינית. הספר "לדבר מין עם ילדך" מציג את השאלות העשויות להישאל, וגם מסווג אותן לרמות גיל שונות, תוך מתן הסבר על התהליכים שהילדים עוברים בכל גיל. המחברים מאפשרים להורים להתמודד עם השאלות, מבלי להיכנס למבוכה תוך סיפור האמת. הילד מקבל תשובה אמינה וכנה בהתאם לגילו.

סוף העולם, כתב: איבן סאותהול, תירגמה: דו-רית וינר, צייר: ג'ים פי-ליפס, הקה"מ 1989, 172 עמ'.

לדבר על מין עם ילדיך, כתבו: ד"ר מירס קלדרון וד"ר גיימס ו. ראמי, תרגמה: טלי דודוין, אי-יר: יקי הופמן, מעריב 1990.

(המשך מעמוד 31)

הרחבתי במקצת על העלייה הרוסית, אך בעיקרו של דבר המתואר תקף גם לגבי עולים מארצות אחרות – עם וריאנטים שונים. מחנך העוסק בקליטת עלייה, במוסד חינוכי כלשהו – בי"ס או מוסד פנימייתי – חייב להכיר את הבעייה ביסודה, וטוב יעשה אם יפנה אל הספרים שהזכרתי, וגם לאלה שלא הזכרתי – כדי להתוודע אל הבעיה לעומקה. אם ידע להסיק את המסקנות המתבקשות על-סמך הנסיון של אחרים, כי אז תהליך הקליטה יהיה קל יותר לקולט ולנקלט כאחד.